

כנס מיוחד של הכנסת

הישיבה המאה וארבעים וחמש של הכנסת התשיעית

יום שני, כ"ג אלול תשל"ח (25 ספטמבר 1978)
ירושלים, הכנסת, שעה 10:05

א. הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד

- היו"ר י. שמיר: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.
- מוכיר הכנסת נ. לורץ: כבוד הנשיא!
- (חברי הכנסת מקבלים את פני הנשיא בקימה)
- היו"ר י. שמיר: חברי הכנסת, ישיבה זו כונסה על־פי סעיף 33 לחוק יסוד: הכנסת, לפי בקשת הממשלה. על סדר־היום: הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד. את ההודעה יביא ראש הממשלה.
- נאוהה כהן (הליכוד): יש לי הצעה לסדר.
- היו"ר י. שמיר: לפי סעיף 52(ב) של תקנון הכנסת אבקש להגיש הצעה לסדר בכתב.
- נאוהה כהן (הליכוד): לא. יש לי הצעה לסדר הישיבה ואתה תשמע אותה.
- היו"ר י. שמיר: אני מבקש להגיש בכתב. תסתכלי בסעיף 52(ב).
- נאוהה כהן (הליכוד): אדוני יושב־ראש הכנסת, ראש הממשלה הודיע שהוא יתפטר אם ההסכם לא יאושר בכנסת.
- היו"ר י. שמיר: חברת־הכנסת גאולה כהן, אנחנו ננהל את הישיבה לפי תקנון הכנסת. אני מבקש להגיש את ההצעה לסדר — — —
- נאוהה כהן (הליכוד): לא. אני מבקשת לומר את ההצעה לסדר עכשיו, לפני שראש הממשלה יפתח בדברים. ראש הממשלה הודיע שהוא יתפטר אם הכנסת — — — אני מבקשת ממנו — — —
- היו"ר י. שמיר: אני מבקש מראש הממשלה להתחיל בדברים.
- ראש־הממשלה מ. בגין: אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה — — — גאולה כהן (הליכוד): אני מבקשת ממנו להתפטר לפני שהכנסת תאשר את ההסכם בקמפ־דייוויד.
- היו"ר י. שמיר: אני מבקש להפסיק. אני מבקש מראש הממשלה להתחיל בדבריו.
- נאוהה כהן (הליכוד): — — — מפקד האצ"ל.
- ראש־הממשלה מ. בגין: — — — אדוני היושב־ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת. אני מביא לכנסת, ועל ידה לאומה כולה, את בשורת השכנת השלום בין ישראל ובין הגדולה שבמדינות ערב, וברבות הימים — באופן בלתי גמנע — עם כל שכנותינו. המסמכים שהוסכמו בוועידת קמפ־דייוויד ושנחתמו על ידי בשם ממשלת ישראל — — — גאולה כהן (הליכוד): לא בשם עם ישראל.
- ראש־הממשלה מ. בגין: — — — מונחים לפניכם. ולכן לא אגזול את זמנה של הכנסת כדי לקרוא אותם. לעומת זאת לא אוכל לגלות את תכנם של שני מסמכים אחרים, הלוא הם המסמך המצרי שהוגש לנשיא קארטר ולי ביישיב־תנו הראשונה בוועידת קמפ־דייוויד ביום הראשון לפתיחת הדיונים, וכן המסמך האמריקני — — — גאולה כהן (הליכוד): למה אתה לא יכול לגלות? תגלה זאת לעם ישראל.
- ראש־הממשלה מ. בגין: — — — שהוגש לנו תוך כדי הוועידה — — — גאולה כהן (הליכוד): אדוני ראש הממשלה, תגלה זאת לעם ישראל. תפסיק לרמות את עם ישראל.
- (קריאה: זה כבר עובר כל גבול).

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד (ג. כהן, הלוי, י. שמיר, בגין, בדיאן) —

(קריאה: דרך־ארץ — — —)

דרך־ארץ בשביל הארץ ולא בשבילך.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית):

אדוני היושב־ראש, תקרא לסדר את חברת־הכנסת גאולה כהן.

היו"ר י. שמיר:

אבקש שקט. אבקש את ראש הממשלה להמשיך בדבריו.

ראש־הממשלה מ. בגין:

יש לי בקשה אליך, תואיל להגן עלי מפני חברת־הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):

אני מבקשת להגן על ארץ־ישראל מפני ראש הממשלה.

היו"ר י. שמיר:

אבקש את חברת־הכנסת גאולה כהן להפסיק את קריאות־הביניים.

גאולה כהן (הליכוד):

תעזוב אותי עם הטלוויזיה, חברת־הכנסת קורפו. יש יותר טובים ממך. השלום חשוב — — — שלחנו אנשים למות בשביל ארץ־ישראל.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אני מבקש לא להיכנס לוויכוחים במקומותיכם. חברת־הכנסת גאולה כהן, אני מניח שתהיה לך אפשרות להתבטא.

גאולה כהן (הליכוד):

אני לא רוצה להתבטא.

היו"ר י. שמיר:

אני מבקש ממך לא להפריע לישיבת הכנסת. אני מבקש ממך לא להכריח אותי לקרוא לך לסדר.

גאולה כהן (הליכוד):

תקרא אותי לסדר. אתה את שלך תעשה, ואני את שלי אעשה.

היו"ר י. שמיר:

אני מבקש מראש הממשלה להמשיך בדבריו.

ראש־הממשלה מ. בגין:

אחזור על המשפט שהופסק. לא אוכל היום לגלות את תכנם של שני מסמכים אחרים, הלא הם המסמך המצרי שהוגש לנשיא קארטר ולי ביישיב־תנו הראשונה בקמפ־דייוויד, והמסמך האמריקני הראשון. באחד הימים אפשר יהיה לפרסם את שני המסמכים. היום אמנע מכך בגלל סיבות שאקרא להן פסי־כולוגיות־מדיניות.

גאולה כהן (הליכוד):

איוז הגדרה.

(קריאה: תפסיקי להפוך את הכנסת להצגת יחיד שלך.)

היו"ר י. שמיר:

לא ייתכן להפסיק את דברי ראש הממשלה בכל משפט.

גאולה כהן (הליכוד):

לא ייתכן להביא לעם ישראל הודעה כזאת. זה מה שלא ייתכן.

היו"ר י. שמיר:

אם תשסעי את דברי ראש הממשלה פעם נוספת, אקרא לך לסדר.

גאולה כהן (הליכוד):

אני מבטיחה לך שאשסע.

היו"ר י. שמיר:

אני מבקש שתשבי בשקט.

גאולה כהן (הליכוד):

אני יושבת בשקט אבל אומר את דברי, שהם דברי אמת.

היו"ר י. שמיר:

תציגי את דבריך כמו שעושים כל חברי הכנסת.

גאולה כהן (הליכוד):

לא אפסיק לומר — — —

היו"ר י. שמיר:

אני קורא אותך לסדר.

גאולה כהן (הליכוד):

אני בסדר. מי שלא בסדר פה זה האחרים.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, נא לשבת בשקט.

גאולה כהן (הליכוד):

כבר הוציאו פעם את ראש הממשלה מהכנסת הזאת בגלל — — —

היו"ר י. שמיר:

חברת־הכנסת גאולה כהן, אני קורא לך לסדר פעם שנייה.

גאולה כהן (הליכוד):

אתה יכול לקרוא לי פעם שלישית.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

זו המטרה, היא רוצה שיוציאו אותה.

היו"ר י. שמיר:

לא ביקשתי הסברים ופירושים.

גאולה כהן (הליכוד):

ההצגה איננה כאן, ההצגה היתה בקמפ־דייוויד.

היו"ר י. שמיר:

אני קורא לך לסדר פעם שלישית.

גאולה כהן (הליכוד):

אני שמעתי, אני אומרת לך שלא אתן לראש הממשלה לומר לעם ישראל דברים שמשלים אותו ומרמים אותו — — — אני נבחרתי על־ידי עשרות אלפי יהודים כדי להמשיך — — — לא בזכות בגין אני נבחרתי אלא בזכות אותה אהבת ישראל שבגין היה פעם שותף לה.

גאולה כהן (הליכוד):

— אני חושבת שהוא לא מביא לנו לא שלום, לא בטחון, לא כבוד. הוא מביא לחלוקתה מחדש של ארץ-ישראל.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אדוני היושב-ראש, אין לי ברירה אלא לחזור פעם שלישית על ראשית דברי. אני מביא לכנסת ועל-ידה לאומה את בשורת השכנת השלום עם החוקה והגדולה במדינות ערב ובמרוצת הימים — באופן בלתי נמנע — עם כל שכנינו. המסמכים שהוסכמו בוועידת קמפ-דייוויד ונחתמו על-ידי בשם ממשלת ישראל ראל בבית הלכן מונחים לפניכם. לכן לא ישר אותם. לעומת זאת לא אוכל היום בגלל סיבות פסיכולוגיות ומדיניות לגלות את תכנם של מסמכים אחרים, שהם המסמך המצרי הראשון שהוגש לנשיא קארטר ילי בפגישתנו הראשונה בקמפ-דייוויד, והמסמך האמריקני הראשון שהוגש לשתי הממשלות, הישראלי והמצרי. באחד הימים גם מסמכים אלה יפורסמו, ואז יובא לכל איש בישראל ובארצות תבל אחרות מה השגנו ומה לא השגנו, מה מנענו, מה דחינו, מה קיבלנו ואילו קרבנות הקרבנו למען השלום, למען מניעת הקטל, למען שלומנו של עמנו ושלומם של העמים סביבנו.

לפני הכול יש ברצוני, כפי שזאת חובתך, להודות לצוות לשר-החוץ משה דיין, לשר-הבטחון עזר ויצמן — אשר בלעדי עזרתם ופעילותם היתה השגת ההסכמים בלתי אפשרית — לשגרירנו בארצות-הברית שמחה דיניץ, לפרופסור ברק ולד"ר רוזן, שני המשפטנים המובהקים שלנו שעמלו יומם ולילה, לאורך אברהם תמיר, אחד מטובי המומחים לבטחון ישראל, לחת-אלוף פורן, לאלוף-משנה אילן תהילה, ליחיאל קדישאי, לדן פתיר, לאלי רובינשטיין ולאנשי הבטחון שלנו ששמרו עלינו יומם ולילה במסירות ובנאמנות ללא גבול. היה לנו צוות. אנחנו עבדנו עלי-י רוח של צוות. על כל פגישה בינינו לבין הממשלות האמריקנית, על כל שיחה בין אחד מתב-רינו לבין אחד מחברי הממשלה המצרית, היינו מתכנסים, אם ביום ואם בלילה, להתייעצות משותפת, וכל אחד מחברי הממשלה ללא הבדל דרגה ממלכתי תית הביע את דעתו בחפשויות מוחלטת והכול השתדל להתחשב בדעת זולתו. לצוות הזה אומר במלים פשוטות: כל הכבוד.

מעל במה זו אני בא לשוב ולהודות לנשיא ארצות-הברית, מר ג'ימי קארטר, על עצם יומתו לזמן ועידה חסרת תקדים כזאת. חיפשנו בהיסטוריה של המאה האחרונה תקדימים לוועידה של קמפ-דייוויד. לא מצאנו. זוהי ועידה מיוחדת במינה, והנשיא של ארצות-הברית יום אותה, ניהל אותה והקדיש לא רק ימים אלא גם לילות, עבד עד אור הבוקר וכעבור שעה-שעתיים היה שוב על רגליו. במישרין התעניין בניסוחים ולא רק ברעיונות, דן עמנו על כל סעיף, על כל משפט, על כל מלה, ולעתים — כפי שעוד אוכזר — אפילו על כל אות.

היו קשיים בוועידה. הם היו בלתי נמנעים. היו משברים בוועידה. אף אותם אי-אפשר היה מלכתחילה למנוע. נשיא ארצות-הברית לא התייאש אפילו

(קריאה: מה את רוצה להשיג עלי-י כך?)

מאיר פעיל (מחנה שלי):

היא רוצה לקבל מעמד של חולדה הנביאה.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אבקש שקט.

גאולה כהן (הליכוד):

מאיר פעיל, הייתי מציעה את לובה אליאב לראש ממשלה, הוא לפחות עקבי.

היו"ר י. שמיר:

חברת-הכנסת גאולה כהן, קראתי אותך לסדר שלוש פעמים. תקנות הכנסת מחייבות אותי לשמור על סדר הישיבה בכנסת. זו פעם אחרונה שאני מבקש אותך לא להפריע לסדר הישיבה.

גאולה כהן (הליכוד):

כבר הורידו מתנחלים בארץ-ישראל. אתה יכול גם אותי להוריד בכוח מהכנסת.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, לפי סעיף 68 של תקנות הכנסת אני מפסיק את ישיבת הכנסת לחמש דקות.

הישיבה נפסקה בשעה 10:17 וחודשה בשעה 10:23.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, הישיבה מתחדשת. אני מזמין את ראש הממשלה להמשיך בדבריו.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת. משום ההפסקה אשוב ואפתח בדברי. אני מביא לכנסת ועל-ידה לאומה את בשורת השכנת השלום — — —

(חברת-הכנסת ג. כהן קוראת קריאת-ביניים)

היו"ר י. שמיר:

אדוני ראש הממשלה, אבקש ממך להפסיק לרצות חברת-הכנסת גאולה כהן ממשיכה להפריע לניהול הישיבה. על-כן, לפי סעיף 69 של תקנות הכנסת, אני מעמיד להצבעה ללא ויכוח את ההצעה להוציא את חברת-הכנסת גאולה כהן מהאולם.

הצבעה

בעד ההצעה

— רוב

— מיעוט

ההצעה להוציא מהמליאה את חברת-הכנסת

ג. כהן נתקבלה.

היו"ר י. שמיר:

אני מבקש מחברת-הכנסת גאולה כהן לצאת מהישיבה.

גאולה כהן (הליכוד):

אני יוצאת. אני מכבדת את הכנסת. אני לא מכבדת את ראש הממשלה — —

היו"ר י. שמיר:

אני מבקש ממך לעזוב את האולם הכנסת.

משה שמיר (הליכוד):

העניין של החודשיים, מדוע הוא כל-כך חשוב?

ראש-הממשלה מ. בגין:

וכי אמרתי שהוא כל-כך חשוב? — קבעתי עוב-דה. אבקש את חברי-הכנסת שמיר לאפשר לי להמשיך. אני מקווה שלא יחזור התקדים.

העניין המכאיב ביותר קשור בישובינו בסיני בצ-פון ובדרום. היה מי שטען כי אנו ויתרנו עליהם עוד לפני ביקורו של הנשיא סאדאת בירושלים ולמען אפשר את הביקור הזה. אדוני היושב-ראש, אני קובע מעל במת הכנסת, בכל האחריות שהדברים נשמעים מעליה, שאין לטענה זו שחר. ויש לנו לכך הוכ-חות בכתובים. ואני אף תמה שאנשים רציניים ש-מילאו בעבר תפקידים מרכזיים מרשים לעצמם להפיץ בדותות כאלה.

יש גם כאלה הטוענים שלא נאבקנו על ישובים אלה בוועידת קמפ-דייוויד.

שלמה הלל (המערך):

ההסכמה לוותר על סיני משמעותה היתה בר-רה, הורדת הישובים תאלה. אחר-כך — — — וא-פילו התחילו למכור מגרשים בימית.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אני מצטער, לא שמעתי את קריאת-הביניים.

שלמה הלל (המערך):

אתה סלקטיבי מאוד.

ראש-הממשלה מ. בגין:

ואני מבקש את שר המשטרה לשעבר לאפשר לי להמשיך בדברי.

היח"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אבקש, במידת האפשר, להימנע מק-ריאות-ביניים.

(חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו קוראת קריאת-ביניים)

פסח גרופר (הליכוד):

מכאיב לכם השלום.

היח"ר י. שמיר:

חבר-הכנסת גרופר, אתה מפריע כל הזמן.

(חבר-הכנסת מ. שמיר קורא קריאת-ביניים)

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

חברי הכנסת, לא ייתכן כך.

ראש-הממשלה מ. בגין:

ייתכן גם ייתכן. קריאות-הביניים אינן מפרי-עות לי. אני מבין שבכל המפלגות יש היום בעניין זה חילוקי דעות. הבה נכבד איש את דעת רעהו ואחר-כך תחליטו, כל אחד לפי מצפונו.

יגאל כהן (הליכוד):

בלי משמעת קואליציונית, כל אחד לפי מצפונו.

ראש-הממשלה מ. בגין:

חואיל לתת לי לגמור את המשפט: כל אחד

לרגע, גם ברגעים החמורים ביותר, והאמין שהסיום יהיה חיובי. הוא הלך מנציג לנציג, גם לא היסט להציע לבקר בביתנים של ראשי המשלחות המצרית והישראלית. לא נח, לא שקט, לא החיאש, עד אשר הושג ההסכם המשולש. אני בטוח כי אביע את דעת כל חברי הכנסת אם כאן, בירושלים, מעל במת בית הנבחרים, אשלח את ברכת חודתנו והוקרתנו לנשיא ארצות-הברית על יומתו, על עמלו ועל מסירותו בימי הדיונים בוועידה הבין-לאומית החשובה הזאת.

אדוני היושב-ראש, החשיבות המכרעת של ההסכם עם המצרים היא כי זו הפעם התחייבנו לחתום על חווה שלום. לא עוד הסכמים חלקיים; לא עוד הסכמי ביניים שבהם מצב המלחמה נותר על כנו, אלא חווה שלום שעל-פי המדגמים הבין-לאומיים הידו-עים מתחיל בדרך-כלל במשפט הבא: "מצב המלחמה בין שתי המדינות הגיע לקצו". זהו ההבדל. חשיבות רבה בו. פירושו גורמאליזאציה מוחלטת של היחסים, לרבות הקמת יחסים דיפלומטיים, יחסי כלכלה ותר-בות, שימת קץ לחרם כלכלי, תנועה חפשית של אנ-שים וסחורות.

תופים טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מצב המלחמה בסיכוד הטראגי נמשך, אדוני ראש הממשלה, כי לא פתרתם את הבעיה הפלשתינאית ושללתם את זכותו של העם הערבי הפלשתינאי. לכן לא פתרתם דבר.

ראש-הממשלה מ. בגין:

מומחים לבטחון קובעים ומאשרים שאנחנו השגנו תנאי בטחון מספקים ומספקים למדינת ישראל על-ידי קביעת אזורים מפורזים, אזורים של דילול כוחות ואמצעי התראה מוקדמים, אמנם כן, יש בעיה של שדות-התעופה, שלגביהם חל שינוי בהסכמים כפי ש-נחתמו לעומת תכנית השלום המקורית שהגשנוה בדי-צמבר אשתקד. אנחנו אז הצענו ששניים משלושת שדות-התעופה בסיני — בעיסם, בעציון ובאופירה — יעוברו למינהל אזרחי ואחד, הכוונה לעציון, יישאר בידי חיל-האוויר הישראלי גם אחרי תקופת המעבר. הפעם, ביחס לאותו שדה-תעופה, לא נסתייע הדבר. המשלחת הישראלית נתנה את הסכמתה להעביר למינהל אזרחי-מצרי את כל שלושת שדות-התעופה שתוקמו בסיני. אבל קיבלנו הבטחה שבעזרת ידידנו האמריקנים יוקמו שני בסיסים אוויריים בנגב, מבחינה אסטרטגית, מבחינת הבטחון שלנו — אם דרומה ואם צפונה-מערבה — אין בכך כמעט כל שינוי. המרחק הגאוגרפי שבין הבסיסים האוויריים הקיי-מים לבין אלה שיוקמו אינו אלא של עשרות ק"מ לומטרים, ובימינו כאשר פועלים מטוסים על-קוליים ה-הבדל בכושר ההגנה הוא כמעט אפסי. נקבע שאנו לא נעזוב את שדות-התעופה הקיימים כל עוד לא יהיו שדות-התעופה החדשים, האלטרנאטיביים, מתופ-עלים.

הנשיא סאדאת ואנוכי הסכמנו כי אף-על-פי שה-התחייבות החתומה היא להגיע לחתימת חווה שלום בין מצרים לבין ישראל במשך שלושה חודשים, נש-חזל לקצר את התקופה עד כדי חודשיים. לכן היום אני יכול לומר — בלי ההתחייבות מוחלטת כי הדבר תלוי בשני הצדדים — כי ייתכן, יש תקווה, שעד סוף השנה ייחתם חווה השלום בין שתי המדינות.

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד (בגין, אלון, מ. שמיר, ארבי־אלמוזלינו, רום, הלל, י. שמיר, שריר) —

ראש־הממשלה מ. בגין:
זו הברירה.

(חבר־הכנסת י. כהן קורא קריאת־ביניים)

פרופסור רום, כאשר אתה תיבחר לראש הממשלה תאמר דברים אחרים. לפי שעה אני נבחרתי עליידי הכנסת למלא תפקיד זה, ותואיל לשמוע אי־חי בסבלנות ובכבוד.

זו הברירה, אלו שתי האפשרויות, אין שלישית ואני מכריז פה כי בלב דואב וכואב אבל במצפון שקט אני אמליץ לבחור באפשרות שבה בחרנו את־מול בשיבת הממשלה, כי זו הדרך המוליכה לשלום. זה אינטרס לאומי עליון, גם של ידידי וחברי המתיישבים. ולכן אני עומד להציע לכנסת להכרעה ולהצבעה על דעת הממשלה את ההצעה הזאת:

הכנסת מאשרת את הסכמי קמפ־דייוויד שנחתמו על־ידי ראש הממשלה בבית הלבן ביום 19 בספטמבר 1978. אם במשא־ומתן על חוזה השלום בין מצרים לבין ישראל יוסכמו כל הבעיות הנוגעות לחוזה זה וההסכמה תמצא ביטוי במסמך כתוב, מסמיכה הכנסת את הממשלה להוציא את המתנחלים מסיני ול־יישבם מחדש.

שלמה הלל (המערך):

יש פה כוונה להפריד בין מתנחלים ובין מתיישבים?

(קריאות מספסלי המערך)

ראש־הממשלה מ. בגין:
אתם תצביעו. אנחנו מציעים.

חזיר י. שמיר:
חברי הכנסת, אני מבקש שקט. יהיה דיון. חברי הממשלה וחברי הכנסת, אבקש להימנע מוויכוח.

(חבר־הכנסת ש. הלל קורא קריאת־ביניים)

(סגן ראש הממשלה י. ידן קורא קריאת־ביניים)

חבר־הכנסת הלל, אדוני סגן ראש הממשלה, אנו מקיימים דיון, והדיון נועד להביע את דעות הסיעות ואת דעות חברי הכנסת. אבקש לאפשר ניהול שקט ומסודר של ישיבת הכנסת. אני מבקש מראש הממשלה להמשיך בדבריי.

ראש־הממשלה מ. בגין:
אני מודה ליושב־ראש.

היסוד להסכם, להסכם המסגרת לגבי יהודה, שומ"ר ונ"ו, ועזה, הלוא היא תכנית האוטונומיה שלנו כפי שהצענו אותה בדצמבר אשתקד. ואמנם כן אלו הצעותינו: הוצאת הממשל הצבאי, לרבות מינהלו האזרחי, התושבים הערביים יבחרו בעצמם מועצה מינהלית. אנחנו לא נתערב בניהול ענייניהם היומיומיים. מבחינת בטחוננו הלאומי, עיקר העיקרים הוא הישג ארוטו של צה"ל ביהודה, שומרון ועזה.

שרנה ארבי־אלמוזלינו (המערך):
גם אחרי תום תקופת האוטונומיה?

אברהם שריר (הליכוד):
תקראי את ההסכמים.

יחליט לפי מצפוני בהצבעה המכרעת. אבקש לתת לי להסביר. אני אינני מסתיר שום דבר. ואני כבר בראשית נאומי העליתי נקודה זו.

נפוצה הידיעה שכביכול המשלחת הישראלית לא נאבקה על ישובים אלה בקמפ־דייוויד.

יגאל אלון (המערך):
היא ויתרה עליהם לפני שהמשא־ומתן החל.

ראש־הממשלה מ. בגין:
אילו אפשר היה לשאול את הנשיא קארטר וגם את אחד מעוזריו הראשיים, כיצד נאבקה המשלחת של ישראל על ישובים אלה — —

יגאל אלון (המערך):
מאוחר מדי.

ראש־הממשלה מ. בגין:
— — — הייתם מקבלים את התשובה המפורטת. אבל לא זה — — —

משה שמיר (הליכוד):
איפה ה"לא"? ה"לא" הגדול שלך, מילה פשוטה, ולא היה צורך במאבק, ולא היה צורך להתחנן בפני קארטר. פשוט להגיד: "למד, אלף".

ראש־הממשלה מ. בגין:
אתה הפסקת לדפוק על השולחן?

משה שמיר (הליכוד):
אני מבקש סליחה, לא התכוונתי.

שרנה ארבי־אלמוזלינו (המערך):
גם אתה דפקת על השולחן הוזה 30 שנה, ש־כחת?

ראש־הממשלה מ. בגין:
שולחן זה, לפי דעתי, נוצר לכתיבה ולא לדפיקת. ידוע לילי שילוקי דעות בתוך כל הסיעות.

שרנה ארבי־אלמוזלינו (המערך):
שכחת, שכחת הכול.

ראש־הממשלה מ. בגין:
לא שכחתי שום דבר, גברתי. ובכן, אני אומר את הדברים בפשטותם: זה עניין כואב מאוד. ולא זו בלבד שלא אסתיר את כאבי אלא אביע אותו בכל שפה שיכולה להביע רגשות אדם.

משה שמיר (הליכוד):
חוץ משפת המעשה.

ראש־הממשלה מ. בגין:
אולם היום, כפי שידוע לי, עומדת לפנינו הב־רירה הבאה: לקבל את ההחלטה כפי שהממשלה מב־רה אותה באמצעותי לפני הכנסת או שלא יתחיל כלל משא־ומתן על חוזה שלום, וכל הדברים שהוסי־כמו בקמפ־דייוויד יבוטלו לחלוטין. זו הברירה בת שתי האפשרויות.

יוסף רום (הליכוד):
זה אוליטמאטום, אדוני ראש הממשלה.

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ-דייוויד (בגין, אלון, ארבל-אלמולינו, הורביץ, י. שמיר, הלל, טובי, זיאר, וילנר) —

ראשי-הממשלה מ. בגין :

תשמעי עד הסוף, תשמעי בסבלנות.

בהסכם המקורי כתבנו לאמור: תהא נסיגה, וב-אנגלית A withdrawal, של כוחות מזוינים ישראלים ותהיה פריסה מחדש של הכוחות הישראליים שיי-שאר לאזורי בטחון שיפורטו. במלים אחרות: הס-כמנו להוציא מספר מסוים של חיילינו, ואילו שאר החיילים ייוותרו ביהודה, שומרון ועזה. הפריסה תי-עשה בקרוב והם, חיילי ישראל, ורק הם, ישמרו על בטחוננו הלאומי. צבאנו יישאר ביהודה ושומרון מעבר לתקופת המעבר. זה השינוי היסודי בכל הד-ינים שחל מאז השנתיים האחרונות ועד עצם היום הזה.

יגאל אלון (המערך) :

זה לא כתוב בנייר, אדוני ראש הממשלה.

שדשנה ארבל-אלמולינו (המערך) :

שום דבר ממה שאתה אומר אינו כתוב בנייר. איפה זה כתוב ?

שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ :

אז תצביעי נגד. למה את מדברת הרבה ? תצביעי נגד.

(קריאות-ביניים)

הי"ר י. שמיר :

חברי הכנסת, אני מבקש להימנע מוויכוחים בין ספסלי הכנסת. תיתכן קריאת-ביניים, לא ייתכנו ח-י לופי דברים בין חברי הכנסת. חברי-הכנסת הלל, האם אתה רוצה שאקרא אותך לסדר ?

שלמה הלל (המערך) :

לא.

הי"ר י. שמיר :

או אנא.

ראשי-הממשלה מ. בגין :

לא השארנו שום ספק והודענו כי אחר תקופת המעבר של חמש שנים, משתעלה להכרעה בעיית הרי-בונות, אנחנו נתבע את זכותנו לריבונות על יהודה, שומרון ועזה. אם יושג הסכם על רקע תביעות נג-דיות, ניהא ; לא יושג הסכם, התוצאה תהיה שהסד-רי האוטונומיה והבטחון של ישראל יימשכו.

עתה אני מבקש להפנות את תשומת-לב הכ-

נסת — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

ולזה קוראים שלום ? שלטון הכיבוש יימשך, שלי-לת הזכויות של העם הערבי הפלשתינאי תימשך, ולזה קוראים שלום ?

ראשי-הממשלה מ. בגין :

מר תופיק טובי, אני כבר קראתי הרבה מאמרים של "פראבדה", למה לא לשמוע את דבריו ? מהדהד פה קול מוסקבה אבל אני קראתי מאמרים ב"פראב-דה", אתה לא דרוש לי, אני יודע את העמדה.

אני מבקש להדגיש עכשיו מה אנחנו מנענו בהס-

כס הזה לעומת ההצעות הקודמות שהוגשו לנו : א) אין ולא יהיה שום משאל עם ביהודה, שומרון ועזה. היינו צריכים להזכיר בוועידה לידינו כי מיינרצהאגן כותב בזכרונותיו שבשנות ה-20 הציעו לארתור גיימס באלפור לערוך כישאל עם על ארץ-ישראל, ושר החוץ הבריטי דאז השיב : אם יהיה משאל עם על ארץ-ישראל מן הדין שישתתפו בו כל היהודים ברחבי תבל. ההצעה הזאת הוסרה, והאישור יינתן עליידי הנבחרים של התושבים. שנית, אין ולא תהיה בשום תנאי ובשום אופן מדינה פלשתינאית.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

זה לא תלוי בכם. זה תלוי בעם הערבי הפ-לשתינאי.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

אם לא תהיה מדינה פלשתינאית, זאת אומרת שכל הדיבורים על שלום הם דברים ריקים מתוכן, דברים פיקטיביים.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

באזור הזה תהיה מדינה פלשתינאית. זה יהיה לפי רצון העם הערבי הפלשתינאי. כפי שהיתה מדינת ישראל תהיה גם מדינה פלשתינאית. זה לא תלוי בכם. זה תלוי במאבקו של העם הערבי הפלשתינאי. זה תלוי בהתפתחות ההיסטורית ולא בכם.

הי"ר י. שמיר :

חברי-הכנסת זיאר, האם גמרת את קריאת-הביניים שלך ?

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

עוד לא גמרתי, אדוני.

הי"ר י. שמיר :

את קריאת-הביניים גמרת.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

בינתיים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

אדוני ראש הממשלה, האם בלי מדינת ישראל אפשר לעשות שלום ? כמו שאי-אפשר לעשות שלום על בסיס חיסול ישראל כן אי-אפשר לעשות שלום עליידי חיסול הזכויות של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית.

(קריאות-ביניים)

הי"ר י. שמיר :

חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

ראשי-הממשלה מ. בגין :

מר וילנר, לך אני יכול לומר, למר תופיק טובי לא הרשיתי לעצמי לומר את זה : עליך לזכור למי נמסרה הנבואה אחרי חורבן בית-המקדש. או תואיל לא למהר ולהתנבא.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

כל ההסכם הזה בנוי על חול.

הי"ר י. שמיר :

חברי-הכנסת וילנר, אני מבקש ממך להפסיק. מס-

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד (י. שמיר, בגין, זיאד, עטשי, וילנר, אלגרבלי, טובי, אברמוביץ, שחל, אלון) —

לעולם לא יזכה לכך — אלא הוא הפך את האוכ' לוסיה האורחית למטרה היחידה של התקפותיו. לבסוף הדברים מתנקמים בו, ומתנהלת עכשיו ונדטה בין החלקים שלו. אתם יודעים היטב מה קרה לאחרונה בביירות. תלמודי לקח מזה ותיוהרו, רבותי. אתם גם כן יכולים להיות באחד הימים קרבנותיו של אירגון זה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): המשלחת הפארלאמנטארית של הכנסת שמעה בווידעיה הבין־פארלאמנטארית מפי נציג אש"פ הסכמה לשלום עם ישראל על בסיס הקמת מדינה פלשתינאית בגדה וברצועת־עזה.

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל): חבר־הכנסת וילנר, הפכת למאמין גדול. במי אתה מאמין?

היו"ר י. שמיר:

חבר־הכנסת אברמוביץ, אני מבקש.

ראש־הממשלה מ. בגין:

חבר־הכנסת אברמוביץ, אם מר וילנר הפך למאמין גדול, הרי זה בגלל שכנותך אליו.

משה שחל (המערך):

אדוני ראש הממשלה, מותר לי לשאול?

ראש־הממשלה מ. בגין:

תמיד מותרת שאלה, אבל בקול נמוך כדי שאשמע.

משה שחל (המערך):

אני מבקש מראש הממשלה להבהיר מה שצוטט היום בשמו ב"ניוזוויק", על נכונותו לפגוש ולשאת ולתת עם אנשי אש"פ, אם ייבחרו.

ראש־הממשלה מ. בגין:

לא היה ולא נברא. נשאלתי שאלה: אם משהו מאוהדי P.L.O. ייבחר לאותה מועצה מינהלית, מה יהיה יחסו? ואני אמרתי: ייבחר — ייבחר; אנחנו אז נאמר לו: אם אתה תנהג כהלכה, תשב בוועדה זו. אולם אל תעלה על דעתך לפגוע במישהו בישראל ולהפוך את הסדר. זו היתה תשובתי, ואני עומד עליה. אם לך יש תשובה אחרת, תתן אותה מעל במת הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את הוויכוחים ואת השיחות ביניכם.

ראש־הממשלה מ. בגין:

עלי להבהיר סוגיות נוספות, והראשונה שבהן — ירושלים. באחד הימים הוצע לנו בוועידת קמפ־דייוויד שיונף על הריהבית דגל של מדינה ערבית. סירבנו, מיאננו, והדגל הורד לפני שהונף.

(חבר־הכנסת י. אלון קורא קריאת־ביניים)

ביום האחרון לוועידה הוגשה לנו טיוטה של מכ"ת, אשר עמד להישלח אלי ואל הנשיא סאדאת, הדן במעמדה של ירושלים. הודענו לנציגים האמריקניים שאם מכתב זה יישאר בתקופה ויישלח אלינו, לא נחתום על שום הסכמים. לכן המכתב הזה בוטל.

סיק עם קריאות־הביניים. אתה תשתתף בדיון. די. חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

ראש־הממשלה מ. בגין:

שלישית, אירגון המרצחים הקרוי — — —

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): זה המנהיג של העם הערבי הפלשתינאי, זה המנהיג המוכר של העם הערבי הפלשתינאי, הוא מוכר גם באומות המאוחדות.

זיאד עטשי (התנועה לשינוי ויזמה): איהו מנהיג? אולי מנהיג בשבילך.

ראש־הממשלה מ. בגין:

אני רוצה לומר לך, ראש העיר נצרת במדינת ישראל, שמאז ימי הנאצים לא קם אירגון כל־כך בארצות, אנטי־אנושי, כמו זה הקרוי P.L.O.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): זה אתה אומר. זו דמאגוגיה, זה לא נכון. זה הנציג המוכר של העם הערבי הפלשתינאי.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אם כך, אתה מחפה על הנאצים. איזו השוואה זאת?

היו"ר י. שמיר:

חבר־הכנסת זיאד, אני מבקש אותך להפסיק.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

אני מציע לקרוא לו לסדר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

בזה אתה מטהר את הנאצים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אתם לא תברחו מדבר עם העם הערבי הפלשתינאי ועם נציגיו. זה הנציג ואין נציג אחר.

היו"ר י. שמיר:

חבר־הכנסת טובי, אתם רוצים לארגן פה הפרעות? אתם רוצים להפריע בצורה מאורגנת?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כמה שתבירו ומה שתגידו, מרצחים או לא מרצחים, טרוריסטים או לא טרוריסטים, זה הנציג של העם הערבי הפלשתינאי.

היו"ר י. שמיר:

חבר־הכנסת טובי, אתה יודע מה זו קריאת־ביניים ואתה יודע את ההבדל בין קריאת־ביניים ובין הפרעות. אני מבקש מכם לא להפריע. חברי הכנסת, אני מבקש שקט. אני מבקש מראש הממשלה להמשיך את דבריו.

ראש־הממשלה מ. בגין:

בוודאי שאני אמשך. אלא מה? אני אפסיק?

אני חוזר ואומר: אירגון המרצחים הקרוי P.L.O. איננו שום גורם במשאומתן ולא יהיה. וזכינו לשמוע מפי נשיא ארצות־הברית את ההשוואה הנכונה בינו לבין האירגון הנאצי, משום שזה אירגון שלא רק מתעתד כביכול להחריב את מדינת ישראל —

חוברת מ"א, ישיבה קמ"ה

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ־דייוויד (בגין, י. כהן, ארבל־אלמוזלינו, מ. שמיר, פרס, גרופר, י. שמיר, רוזווליו, לין) —

למען חתימת חוזה שלום — והיום יש לנו משא־ומתן אחד ויחיד עם מצרים — כלומר, בזמן המ־שוער של שלושה חודשים לא נעלה התנחלויות או־רחיות חדשות. העניין הזה עורר אי־הבנה. לכן, אף־על־פי שלא היה לי שום ספק לגבי מהותה של ההבטחה הזאת, וזאת בלבד, בדקנו במוצא־ישבת עם שר החוץ ועם שר הבטחון ועם הפרופסור ברק את כל הרישומים והמסמכים. על יסודם של רישומים ומסמכים אלה הוכח שאמנם כך היה הדבר, וברוח זו אני עומד השבוע לכתוב את המכתב המתאים לנשיא קארטר.

באשר למונחים, אני קיבלתי אישור מאת הנ־שיא קארטר להבנתנו את המונחים כפי שהם מופיעים בנוסח המקורי האנגלי, וכך כותב לי הנשיא קארטר: הנני מאשר בזה כי הודעת לי את האמור דל־קמן: בכל מסמך, המסגרת המוסכמת, הביטויים "פלשתינאים" או "העם הפלשתינאי" מפורשים ומו־בנים, ויפורשו ויובנו על־ידך כ"ערביי ארץ־ישראל"; ובכל פסקה שבה מופיע הביטוי "הגדה המערבית", הוא מובן ויובן על־ידי ממשלת ישראל כ"יהודה ושומרון".

(חבר־הכנסת י. אלון קורא קריאת־ביניים)

שְׂרֵעָה ארבל־אלמוזלינו (המערך):

אבל מה התוכן? מה המשמעות?

אמנון לין (הליכוד):

מר בגין, אפשר לשאול אותך שאלה? אני מעוניין מאוד לשמוע מה הפירוש של "הזכויות החור־קיות של ערביי ארץ־ישראל"? מה הפירוש המפורט?

ראש הממשלה מ. בגין:

כל אחד משתמש בשפתו, ולשוננו היא: "ארץ־ישראל" ו"יהודה ושומרון". כך אנו הסכמנו וכך יהיה בעתיד.

אדוני היושב־ראש, לא חתמנו בקמפ־דייוויד ולא בבית הלבן על שום מסמך סודי. כל המסמכים פור־סמו, והמכתב הנוסף שאני אשלח לנשיא קארטר אף הוא יפורסם. כל החומר מונח לפניכם.

אני מבין, אדוני היושב־ראש, שהיום יש בי־ש־ראל תקופה של מה שאפשר לכנות "חבלי־לידה". זה עם חפשי, יש בתוכו דעות שונות; זה פארלאמנט דמוקראטי, יש בו מפלגות שונות, וגם בתוך המפ־לגות יש חילוקי דעות. אולם זה אחד המאורעות הגדולים בדורנו. לאחר שלוש שנה, אחרי חמש מלחמות, שפרכות דמים, שכול ויתמות הגענו לרגע שבו ניתן לנו — עם קרבנות קשים מאוד — לחתום על חוזה שלום עם עם ערבי המונה למעלה מאר־בעים מיליון נפש. ולאחר מכן יש תקווה, יסוד, לא־מונה שלא חרוק היום ונחתום על חוזה שלום עם שכנינו האחרים. זה מפנה שאפשר לכנותו בלא שום ספק היסטורי. בלבנו תפילה: הלוואי שנצליח בדרך הזאת וניתן את השלום המיוחל על־ידי הכול ללא הבדלי סיעה. אנחנו עשינו את כל המאמצים, וכפי שאמרת גם הקרבנו את הקרבנות כדי שיום זה יבוא.

במקומו נשלח אלינו מכתב אחר, ואילו אני השי־בתי עליו כהאי לישנא: —

יגאל כהן (הליכוד):

ומה המשמעות?

ראש־הממשלה מ. בגין:

— "אדוני הנשיא, הנני מתכבד להודיעך כי ביום ה־28 ביוני 1967 קיבל בית הנבחרים של יש־ראל חוק, לאמור: 'הממשלה רשאית בצו להחיל את המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על כל שטח של ארץ־ישראל, כפי שייקבע בצו'. על יסוד חוק זה הוציאה ממשלת ישראל ביולי 1967 צו, של־פי ירושלים הינה עיר אחת, אינה ניתנת עוד לח־לוקה, בירת ישראל."

שְׂרֵעָה ארבל־אלמוזלינו (המערך):

מה היתה התשובה? מה היתה תשובת סאדאת?

משה שמיר (הליכוד):

ומה כתב קארטר לסאדאת יחד עם זה?

ראש־הממשלה מ. בגין:

מר שמיר, הרי אתה יהודי גאה —

שמעון פרס (המערך):

כולנו יהודים גאים.

ראש־הממשלה מ. בגין:

— ואני רוצה לומר לך שהנשיא קארטר כתב מכתב למר סאדאת, והנשיא סאדאת כתב מכתב למר קארטר; ומה שאני כתבתי, בשם מדינת ישראל, הוא שעמד: ירושלים בירת ישראל הנצחית, בלתי מחולקת, לדורי דורות ולנצח נצחים. הבנת את העב־רית הזאת, כמשורר?

משה שמיר (הליכוד):

עד שלא תהיה ברירה.

פסח גרופר (הליכוד):

חבר־הכנסת שמיר ימשיך להתגורר בבירת יש־ראל, אין לו מה לדאוג.

ראש־הממשלה מ. בגין:

הועלתה בעיית ההתנחלויות — — —

יגאל כהן (הליכוד):

אותן ההבטחות ניתנו גם לגבי הישובים.

היו"ר י. שמיר:

אבקש מכם לא להתווכח.

ראש־הממשלה מ. בגין:

לגבי תוספת כוח־אדם להתנחלויות הקיימות אין שום בעיה. אנו נתגבר אותן, ביהודה, בשומרון וב־רמת־הגולן, בתוספת משפחות. לגבי יהודה, שומרון ועזה לא היה לי בכך שום ספק.

דניאל רוזווליו (המערך):

אלה לא התנחלויות, אלה ישובים.

ראש הממשלה מ. בגין:

נתתי הבטחה לנשיא קארטר שבתקופת המשא־ומתן

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ-דייוויד (בגין, י. שמיר); (דיון) (י. שמיר, פרס, מ. כהן) —

טחת חיים לא רק לדורנו אלא גם לילדינו ולבני בנינו אחרינו. זה הרגע הוא רגע גדול.

אני מודה לכנסת על ההקשבה. יהי רצון שב-עזרת השם ובקרוב מאוד נגיע לשעה הגדולה של חתימת חוזה השלום.

היו"ר י. שמיר:

תודה לראש הממשלה.

דיון

פרופסור מגנס לבין דוד בן-גוריון אמר דוד בן-גוריון למגנס: "ההבדל בינינו שאתה מאמין שה-שלום יביא להקטנה של מדינה ואני מאמין שה-קמתה של מדינה תביא לכינונו של השלום". אכן, הקימונו מדינה חזקה דייה להביא שלום. זה לרא-שונה שיש שני צדדים גם לשלום: מדינת ישראל, המדינה היהודית היחידה בעולם, והרפובליקה הער-בית המאוחדת של מצרים, הגדולה שבמדינות ערב.

אדוני היושב-ראש, אני מברך ללא היסוס את ממשלת ישראל, את ראש ממשלת ישראל, על ההח-לטה הקשה והנמרצה אבל החיונית שהם קיבלו בהח-ליטם ללכת לעבר השלום במחיר שנראה היה כבלתי אפשרי לממשלה הזאת, להשתחרר מהתחייבויותיה, מ-מוסכמותיה, מן האידיאולוגיה שלה ולהתקדם לעבר כיוון חדש בהיסטוריה של המזרח התיכון. אני רוצה להגיד לך מדוע אמרתי כך. לא עשיתי שימוש דמאגוגי בדבריה של רבקה גובר.

(חבריה הכנסת מ. כהן קורא קריאת-ביניים)

אתה צריך להצטדק.

אני רוצה להביע את הערכתי המלאה לנשיא סאדאת, אשר בתמיכת עמו ומול סירוב קילני ומאיים בעולם הערבי בא לירושלים, חיפש שלום, הציע שלום ומצא היענות שלום. אני בטוח שהבית מאוחד בהוקרתו לנשיא ארצות-הברית ג'ימי קארטר אשר גי-לה תושיה, חוש עיתוי ודבקות במטרה, ולא חסך זמן ומתח את יקרתו כגשר על-פני אחדים מן הפע-רים הקשים שנוצרו בדרך לשלום.

השלום לידתו בכאבים, התקדמותו בהכרעות ק-שות, והמשא-ומתן שלום התנהל בצבירת שגיאות כבדות וגבו עמוס היום מטענים העלולים לפרק דב-רים חיוניים למדינת ישראל ולבטחונה. גם להסכם שלום זה המונח היום לפנינו מחיר כפול: מחיר השלום עצמו, שאין מנוס ממנו, ומחיר המשגים ש-נ-עשו בדרך, שניתן היה למנעם. בתקיפת המשא-ומתן החלה הממשלה בהתנחלויות בסיני ובלב הגדה. ההת-נחלויות בתקופה זו במקומות אלה גרמו נזק רב למדינת ישראל, והממשלה נאלצה להפסיקן לאחר שה-נזק כבר נגרם. תחילה סירבה הממשלה, אחרי-כך היססה להחיל את 242 על הגדה ועזה, לבסוף הס-כימה, ועוד איך הסכימה, שוב לאחר שהנזק כבר נגרם. היא העריכה שסאדאת לא יעמוד לבדו לקראת שלום, והוא זו וזכה באשראי רב. היא היססה לחתום על הצהרת עקרונות כלליים בנוסח וינה, וחתמה על עקרונות מפורטים ומסוכנים שלא היו כלל בטיטוט

הנחנו את המסמכים לפניכם. כל אחד יחשיב את מחשבותיו, ישאל את מצפונו ויצביע לפי הע-רכתו. כך אני קורא לכל חברי הכנסת ללא הבדלי סיעה. אני רק מבקש שכל חברי הכנסת — נציגיו של עם גדול שסבל הרבה, נלחם הרבה, הקריב הרבה — ידעו להעריך את המשמעות המוסרית של המפנה הזה. הן שלושים שנה ייחלנו לשעה שבה נשב לדיון במישרין על חתימת חוזה שלום, על נורמאליזציה מוחלטת של היחסים, על הפסקת המלחמות, על הב-

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אנו עוברים לדיון. ועדת הכנסת הקצתה שמונה שעות לדיון. הדיון יהיה סיעתי וית-נהל בשתי ישיבות שתיקיימו היום וביום רביעי. רא-שון המשתתפים בדיון, חבריה הכנסת שמעון פרס.

שמעון פרס (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול בישיבת מרכז מפלגת העבודה עלתה על הבמה אשה לא צעיר-ה, לבושת שחורים, אחת הנשים הגדולות בהיסטוריה של ישראל הנגאלת, אשה אשר שילכה את שני בניה, חלוצה בכל אשר תלך — אם הבנים רבקה גובר. היא ניגשה ישר לרמקול, וללא פיסת נייר בידה אמרה בין היתר את הדברים האלה: "חברים יקרים, קשה לי ולא התכוונתי לדבר כי רק קמתי מימי "השב-ע" אחרי מות אישי וכווננו לברכה. יש לי רושם שתשמעו בקולי אף שאין לי את מי לשלוח לא לפיתחת-רפיה ולא לדי-זהב".

מאיר כהן (הליכוד):

יש כאן הרבה אנשים שכולים, אל תשתמש בזה.

שמעון פרס (המערך):

תפסיק רגע, אתה לא יודע מה שאני אומר, טי-פש.

"לי אין את מי לשלוח — —"

היו"ר י. שמיר:

חבריה הכנסת פרס, חזור בכ מן הביטוי.

שמעון פרס (המערך):

— — "לי אין את מי לשלוח כי הבנים אינם, ונכדים לא השאירו. לא היה לי את מי לשלוח אבל הדבר שרומז ומפתיע הוא השלום הנספך. האם ניתן לשעה זו לחלוף על פנינו?" כך אמרה האשה הגדולה הזאת — "לא תהיה לנו שום אפשרות להצ-דיק את עצמנו. בשלום צריך לסכן כמו שצריך להס-תכן גם במלחמה", והוסיפה — "למען שהשנה הח-דשה תבוא עלינו לטובה ותפרוס מעלינו סוכת שלום, ושהיה ירוק משני צדי הקו, ושנוכל לחיות עם שכי-נינו באין מחריד, ושווה לא יהיה חלום".

וזהי אמת ציונית גדולה. הרי קיווינו להגשים את הציונות בתנאי שלום ולא בעימותי מלחמה. לש-לום, חברי הכנסת, היה חסר הצד הערבי, לא הצד היהודי. הוא גם הצד שהביא את המלחמות, ואילו לא היינו מנצחים בהן, אפילו במחיר כבד, לא היה כלל צד יהודי. בוויכוח ההיסטורי הגדול שהתנהל בין

לפתע וזאת לאחר שאמרנו לסאדאת, שאם אצלו האדמה קדושה, אצלו הישובים קדושים.

יגאל כהן (הליכוד):

האם מכשול ללחץ אמריקני — —

שמעון פרס (המערך):

אדוני היושב־ראש, התוכל הכנסת לתת להם תשובה שיש עמה כבוד, בטחון ואמינות?

לא פחות חמור, ואף מקיף יותר בחומרתו, הוא המצב לגבי עתיד יהודה, שומרון ועזה. מתברר עתה כי תכנית האוטונומיה לא באה במקום 242 אלא נוסף לה, וכי קביעותיה ועקרונותיה של החלטה 242 יחולו על כל השטחים. ועדה משותפת עם ירדן וישראל והנציגים הנבחרים של השטחים תצטרך לקבוע על בסיס 242 — אני מצטט — "את" מיקומם של הגבולות והאופי של צרכי הבטחון". עוד נצטרך לקבוע גבול יחד עם סידורי הבטחון. אוטונומיה לצרכי ההסברה, ובפועל, בעתיד הלא רחוק — נסיגה. האוטונומיה במהדורת הצהררים שלה — ואם ירדן תצטרף תהא גם מהדורת ערב — הפכה להיות תכנית זמנית; לא הסכם חלקי קבוע, אדוני ראש הממשלה, אלא הסכם זמני חולף. לפי ההסכם הזה יתבטל הממשל הצבאי. לתושבים תוענק רשות, אוטוריטי בלע"ז, של שלטון עצמי ואוטונומיה מלאה. אתה יכול לא לקרוא לזה מדינה פלשתינאית, זה משחק סמאנטי, אבל יהיו לה כל הסממנים של ממשל עצמי ללא יוצא מן הכלל. פרט לנוכחות צה"ל, אדוני ראש הממשלה, ואתה חייב להסביר לכנסת שגם היא מוגבלת בזמן.

אני רוצה להסביר על סמך מה אני אומר זאת. בהודעתו של הנשיא קארטר בבית הלבן, בנוכחותם ובנוכחותו של סאדאת, הנשיא אומר The framework document proposes a five year transitional authority. הוא מפרט שבתוך זה תהיה נציגות של הממשל העצמי, והוא מוסיף: It also provides for Israeli forces to remain in specified locations during this period to protect Israel's security. כתוב: during this period. זה המסמך של נשיא ארצות הברית ששמענו וראינו בטלוויזיה, ולא שמענו לגבי הסתייגויות.

אני רוצה להסביר על סמך מה אני אומר זאת. בהודעתו של הנשיא קארטר בבית הלבן, בנוכחותם ובנוכחותו של סאדאת, הנשיא אומר The framework document proposes a five year transitional authority. הוא מפרט שבתוך זה תהיה נציגות של הממשל העצמי, והוא מוסיף: It also provides for Israeli forces to remain in specified locations during this period to protect Israel's security. כתוב: during this period. זה המסמך של נשיא ארצות הברית ששמענו וראינו בטלוויזיה, ולא שמענו לגבי הסתייגויות.

ראש־הממשלה מ. בגין :
and beyond

שמעון פרס (המערך):

אני קורא מה שהנשיא קארטר קרא. לא ראיתי מסמכים אחרים.

הרשות תקבע איך יתנהלו העניינים ביהודה, שומרון ועזה. היום, אמנם לפי עקרונות הסכם המסגרת — מה חשוב הרפרנדום, זה משחק מלים — היא תקבע לפי רצון נציגיה את עתיד יהודה, שומרון ועזה, היא תהיה הסמכות הסופית המאשרת מה יהיה עתיד יהודה, שומרון ועזה. ואינני צופה שהי ממשל הזה יתחנן שצה"ל יישאר בשטחים בתום חמש השנים. יהיה זה ממשל עצמי נבחר עם אדמיניסטרציה ומשטרה, והעיקר עם שאיפות בלב ואפשרות להכריז עליון מעל במה פורמאלית הן לגבי הישגות צה"ל והן לגבי אפשרות של הגדרה עצמית.

הצהרה הראשונה. היא סירבה להשיב על שתי השאלות האמריקניות אבל לבסוף השיבה חשיבות למכ"ב, מרחיקות לכת יותר. היא לא האמינה שסאדאת יסכים לנוכחות של צה"ל בגדה, ושוב טענה וגיאלצה להסכים לנוכחות חלקית. בגלל הטעויות האלה שילמנו מחיר כבד.

אדוני היושב־ראש, הממשלה הזאת ויתרה על כל סיני בערב ירושלמי צה. אחר־כך היא ניהלה משא ומתן של חרטה, ללא הועיל. בסיני שברה הממשלה הזאת את האמינות הישראלית. עמדנו על גבול כר־הגנה עם ישובים ועם שדות־העופה. אדוני ראש הממשלה, כדאי גם שתקשיב. אני מוכרח לומר לך שהופתעתי מההנמקה שלך היום בעניין שדות־העופה. עשרות קילומטרים כאילו אינם חשובים היום. אתמול עמדת על הבמה הזאת והסברת דברים בקשר ליהודה ושומרון, שכל קילומטר ושכל תוחת קובע אלא שהדברים השתנו, חשיבותו של השטח השתנתה וחשיבותם של התוחתנים השתנתה. בעניין זה אתה חייב להיות עקבי. ויתרנו על רצף טריטוריאלי משא־א־שייך עד אילת.

חברי הכנסת, יש האומרים שתכנית זו מזכירה את תכנית רוג'רס. לגבי סיני היתה גרועה מתכנית רוג'רס מפני שבתכנית רוג'רס היה מקום לנהל משא ומתן על עתיד שארם־א־שייך. ויתרנו על שארם־א־שייך. ויתרנו על נתק בנכש ימית. כך אמרנו למתיישבים, כך אמרנו, אדוני ראש הממשלה, איש לרעה. אתה קראת לזה קונסנסוס לאומי. כך אמרנו לכולם. כך אמרנו איש לרעה. אבל לסאדאת אמרנו דבר אחר. הקונסנסוס הלאומי שקע בחור לות סיני. חזרנו לגבולות 1967. ויתרנו על גבול ברי־הגנה, ויתרנו על שדות־העופה, שלפי דעתי ביחס אליהם אפשר היה להסכים טוב יותר, ואני אומר את הדברים האלה לאחר שיחות עם סאדאת. עתה אומרת הממשלה דבר שהפתיע אותי — אני אומר זאת לשר החוץ — שהאוי"ם יהווה חזי. אם האוי"ם יהווה חזי, זה תקדים לרמת־הגולן. למה לומר זאת? גזכור שדגם סיני ישמש בסיס ודגם למשא ומתן עם סוריה, לבנון וירדן כי בפרק על העקרונות הגלויים בהסכמי קמפ־דייוויד יש יותר מרמז לכך שההסכם עם מצרים יהווה מורה דרך למורה נבוכים.

משה שמיר (הליכוד):

מדוע אתה מצביע בעד?

שמעון פרס (המערך):

עוד תשמע. אני לא מכחיש לא לעצמי ולא לזולתי על מה אני מצביע, ואני אומר את הדברים ללא כחל וסרק ואינני מקטין מחומרתם מאומה.

אנו עומדים היום עם האמת השבורה של האמת והאמת החמורה של היום, עם האמת השבורה והאמת החמורה מול אנשי חבל ימית, אנשים שהיו שליחי העם ונשארו שליחי האומה. הם הלכו כי נשלחו, והם נשלחו על דעת כולם. הם הפריחו שממה ויצרו אזור בטחון. חלוצים תממי רצון, ביניהם עולים מ"ר רוסיה ועולים מאמריקה ועולים מארצות ערב ובני הארץ. הם וילדיהם שגדלו ושדותיהם שעלו ובתייהם שנבנו, הם התעוררו בוקר אחד לגלות שהם לא חלוצים במחנה אלא, כביכול, מכשול לשלום. שליחותם נוספה

לעתיד יהודה, שומרון ועזה. ודאי, כעבור חמש שנים נוכל לתבוע ריבונות על כל יהודה, שומרון ועזה. נוכל, מדוע לא? מי יענה לה? מי יסכים לה? מי יתמוך בה? מי יתבע אותה? במה שהסכמת היום תשנה דעתך מחר?

תכנית זו אינה יכולה לעורר תרועות בלב, והיא אחריות לה היא של הממשלה הזאת בלבד. ישראל נאלצה לקבל, ומוטב שהממשלה תגיד זאת מפורש, שכן האלטרנטיבה היתה — ועכשיו אני משיב לך, יגאל — שבירת ועידת קמפ-דייוויד, שבירה שאני התנגדי לה ואני אומר את זה כאן מעל הבמה, שבירה שהיתה מביאה לבידודה של ישראל. יש לגלות לעמנו, אינני מסתיר זאת, שזו שבירה שהיתה מביאה לפגיעה בארצות-הברית וביחסינו עמה, שבירה שהיתה מביאה לפגיעה בסאדאט, המנהיג הערבי הראשון שבה לדבר עמנו בגילוי-לב על שלום. היא היתה מסכנת את סיכוי השלום בדור הזה ואולי גם בדורות שיבואו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מעולם לא היתה לאופוזיציה הודמנות טובה יותר להיות אופוזיציה כמו ביום הזה. לא קשה לנחש מה היה נואם היום מנחם בגין אילו היה עומד כאן במקומי כחבר אופוזיציה. גאולה כהן עשתה זאת במקומו, אם כי לא במקומי. לא עשינו זאת כי אנו תנועה שוחרת אחריות כלפי עמנו.

השר מ. נסים:

ההשוואה נחמדה מאוד. היא מתאימה לך.

שמעון פרס (המערך):

לא עשינו את חיינו קלים, ובראותנו את עומק הסכנה אך גם את גובה הסיכוי בחרנו להיות תומכים בשלום, באפשרות השלום היחידה הקיימת, ואין בלתה, ולא להיות אופוזיציה גורפת רווחים מדומים.

יתר-עליכן, בהביענו היום תמיכה בהסכמי קמפ-דייוויד אנו מקבלים על עצמנו — אני יודע — בעינינו גם את עול שגיאותיה של הממשלה בעבר, שכנגדן התרענו בזמן. אנחנו נוטלים על עצמנו גם את נטל הקשיים הצפויים בעתיד. הלוואי אינן זה סוף פסוק. ואנו עושים זאת, חברה-הכנסת יגאל הורביץ, בלי לחפש מקום ליד שולחן הממשלה.

שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ:

אתה מדבר על — — —

שמעון פרס (המערך):

כי הדמוקראטיה אינה פילוג העם אלא החופש לייצג דעות נכונות, ולעתים הדעה הנכונה היא באופוזיציה אבל לאופוזיציה אין רוב.

הנטל הצפוי הוא רב מפני שאם ירדן תצטרף למשא-ומתן ברור שהיא תפתח בתנאים חדשים. אם ירדן לא תצטרף ומצרים תיכנס, היא תקשה על עצמה בקטע המצרי בלי להקל עלינו בקטע הירדני. אם שתיהן לא תצטרפנה, תתגבש ישות פלשתינאית. אבל אם דבר לא יקרה, תישאר בעיה פתוחה שתעסיק את העולם, תעיק על השלום, תחייב את ארצות-הברית, תחוק את חזית הסירוב ואולי גם תביא לוועידת זינבה מחודשת, כפי שאמר אתמול ויצונו לבטחון של

אינני צופה, חברי הכנסת, שהממשל הזה יתחנן שזה"ל יישאר בשטחים ויכריז שעדיף בעיניו הקשר לישראל עלי-פני הגדרה עצמית. אולם העיקר, ממשלת ישראל זו, העקרונית כביכול, הכריזה שהיא מסכימה מראש היום, בפומבי, שתוצאות המשא-ומתן צריכות לכלול הכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי וצרכיו הצודקים. בזה הסתמים ויכוח היסטורי נכרבה. הכרזה בקיומו של עם פלשתינאי. לא קשה לנחש מה הן הזכויות הלגיטימיות של עם המהווה רוב מכריע על האדמה שעליה הוא חי.

אמנם בחליפת המכתבים הסתייג ראש הממשלה באמרו שהכוונה היא לתושבי יהודה, שומרון ועזה בלבד. התשובה שקיבל מקארטר: עכשיו אני יודע, ראש הממשלה, מה הן דעותיך שלך. אבל למעשה גם לך יש דעות: דעה אחת שעליה חתמת במסמך פומבי וגלוי המכיר בעם פלשתינאי על זכויותיו הליגיטימיות, ודעה שנייה שעליה לחשת באיגרת פרטית לנשיא קארטר. אדוני היושב-ראש, איי אפשר להוסיב עם בתיבת-דואר, ומה שייראה כצדק טבעי יכריע את הצדק הניסוחי.

בוויכוח זה היתה למפלגת העבודה עמדה. אנחנו אמרנו שצריך לעשות פשרה, חברה-הכנסת משה ש"מיר. אמרנו שיש בעיה פלשתינאית. איננו מתעלמים ממנה. אמרנו שיש לפתור את בעיית זהותם של הפלשתינאים במסגרת ירדנית-פלשתינאית והזהרנו את הממשלה הזאת שאלטרנטיבה להצעתנו אנו היא ישות פלשתינאית.

שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ:

איך מתיישב כל זה עם התמיכה שלך?

שמעון פרס (המערך):

יגאל, אינך חבר מפלגתי. תשמע עד הסוף ותקבל תשובה.

(שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ קורא קריאת-ביניים)

איך זה מתיישב עם זה שאתה יושב שם? מה-מקום שאתה יושב בו אינך צריך לשאול. תחליף כסא, ואז תשאל ותקבל תשובה.

(שר התעשייה, המסחר והתיירות י. הורביץ קורא קריאת-ביניים)

הלוואי זה לא דיון על האינפלציה, זה לא דיון על שלושה מיליון לירות. כאן לא יספיקו יומיים, יגאל.

הממשלה השתעשעה בניסוחי ריבונות, ולדעתי היא הפסידה סיכוי לגבולות בטחון. היא הפסידה, עם ישראל הפסיד, השלום הפסיד, כי העם הפלשתינאי כולל הפעם לא רק את תושבי השטחים; העם הפלשתינאי, לפי הכרת ממשלת ישראל, כולל גם את אלה שנעקרו מהשטחים מאז 1967. עם פלשתינאי עם זכות השבות. הנחמה, כביכול, שנוכל לקנות שטחים היא נחמה מילולית מפני שהזכות לקנות קשורה לנכונות למכור, וזו איננה.

זה"ל יישאר בשטח בנקודות מסוימות, אבל התביעה לפנותו אם כעבור חמש שנים, אם לפני כן ואם אחרי כן היא דבר ודאי, ובסופו של דבר הישירותו תהיה קשורה בחברי הוועדה שיקבעו הסדר סופי

על משק ארצנו נוכל להקים קומה שנייה של כלכלה אזורית: אזור שיחצו אותו צינורות השקיה ככדי לגבור על מדבריות עתיקים; דרכים שיגלו לעין כול את עתיקות עמנו ונוף שהוליד עמל, גבורה ונבון; אה; ימים שיפרנסו דייגים וגופשים, משק העשוי להפיק אנרגיה ממבוא השמש ומתחתית הים.

אנו קוראים לכל עמי המזרח־התיכון לשלום בתוך האזור ובין כל המדינות, שלום שיאפשר לנו לנהל את המלחמה האחת הצודקת, נגד עוני, נגד חולי, נגד שממה, נגד בורות, נגד שחיתות, נגד אפליה.

לעם היהודי פותח השלום הזדמנויות חדשות. זהו שלום שאת השגתו אנו חייבים לגופלים במערכות ישראל, ואת תקוותו אנו תולים בעלייה מחודשת לארץ־ישראל.

המערך, מפלגת העבודה ומפ"ם יטלו חלק במערכה נמרצת זו למען השלום. לכשיבוא וברוך לבואו נקדיש את עצמנו הלאה למאבק על דמותה של ישראלי: שלא תהא זו מדינה נתמכת ועל־כן גם תלויה בנדבות זרים אלא מדינה החיה מיגיע כפיה, שלא נהא עם של בורסה אלא עם עובד. חברה שאינה חיה רק על כסאות גזח בחוף צר הנורע בתי שעשועים וקאזינו אלא חברה המעבדת את שדותיה, מפעילה את חרושתה ומשרתת את עצמה. מדינה ללא אדונים ומשרתים. מדינה שאינה חיה מהיד אל הפה אלא מהמחר אל היום, מן הכלל אל הפרט. הציגות אינה רק תגועה לשינוי מקום המגורים אלא תנועה לשינוי תכנון של עם.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חברי־הכנסת פרס, בשם איוו מפלגה אתה מדבר? בשם מה החזון הזה?

שמעון פרס (המערך): מפלגת העבודה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

המפלגה שאחראית לכל השחיתות שהיתה פה.

שמעון פרס (המערך):

תנועה לבניית עם חרוץ היודע לעבוד וליצור, לחנך ולהאמין, עם היודע להגן על עצמו ולהושיט יד של שלום לשכניו. נבנה נגב דמוי עמק הירדן ועמק יזרעאל, ולא נגב של חוואים ושכירים.

אהוד אולמרט (הליכוד):

בשם איוו מפלגה אתה בא עם החזון הזה?

שמעון פרס (המערך):

חברי־הכנסת אולמרט, אתה אישית בנית את המדינה?

חירי י. שמיר:

חברי הכנסת, אבקש שקט.

שמעון פרס (המערך):

נפעל למען גליל מיושב, נמחץ במזרח גבול בר־הגנה, גבול שיהא מושחת על עומק ומכוסה ירק. כי "זרע השלום" — כדברי זכריה — "הגפן תתן פריה". ועוד יותר, שלום שיאפשר להנחיל "את שא־רית העם".

הנשיא קארטר. אם סוריה תבוא בעקבות מצרים, היא תתבע דגם סיני לגבי רמת־הגולן.

אמנון לין (הליכוד):

אתה תתמוך בזה?

שמעון פרס (המערך):

לא קשה לנחש מי יתמוך בתביעותיה אלה.

אמנון לין (הליכוד):

חברי־הכנסת פרס, אתה חייב לענות לי. האם תתמוך בכך במקרה כזה מאותם נימוקים?

שמעון פרס (המערך):

אמנון, אנחנו, המערך, הצענו תכנית אחרת. לתכניתנו לא היה רוב והיא לא התקבלה. אינני יכול לבחור בביררה מדומה.

אם סוריה לא תצטרף, חזית הסירוב תחפש דרכים להביע את אי־הנחת שלה, וקרוב לוודאי באיומים ובטרור. רגיעה בדרום תלווה בדריכות בצפון. חברי הכנסת, דבר הקפאת ההתנחלויות אינו רק עניין של פירושים להסכם. בתנאים שנוצרו קשה לראות את איך תמשיך הממשלה במדיניות של "הרבה אלונים מורה", והמדיניות של הסרת "אלונים מורה" איננה כלל־כך נעימה, כפי שהממשלה הזאת בוכחה בוודאי לדעת לאחר שהאמינה שהיא לא תודקל לכך. לפנינו עוד הנושא הרציני של ירושלים. באחת־עשרה השנים האחרונות עמד בראש העיר איש דיי־נאמי, טדי קולק, שהוכיח תנופת פיתוח וחכמת יחסים. עיר זו וראשה צריכים לקבל היום סיוע מקיף ומאקסימאלי כדי שהמציאות תגבר על רמזי חליפת המכתבים לגבי עתיד העיר.

אהוד אולמרט (הליכוד):

זה חלק מתעמולת הבחירות לטדי קולק.

שמעון פרס (המערך):

אדוני ראש הממשלה, לפני שננסה לקמפ־דייוויד נשאת יחיד נאום בטלוויזיה. עשית שם חשבון מפלגתי. אני לא עושה חשבון מפלגתי. טדי קולק ייבחר בלא־הכח, מה שצריך לתת לו הוא הסיוע הדרוש.

חברי הכנסת, לאחר שניתחת בגילוי רב את מאזנה של המדיניות שלא אנחנו הצבנו אותה, אך שלתוכה נקלענו באין מנוס, חובה היא גם להעיק מבט אל הסיכוי המצוי בחדר הלידה עצמו: שלום העומד בפתח, שלום שעוד טרם נולד, אך הוא בשלבי התהוות. הוא לעת עתה בן יחיד. מאיימים עליו אחים סוררים. גם לכשייוולד צפויות לו מחלות ילדות ותורחלת חיים שמשכה אינו ידוע. הוא עלול להיות קאפריסי, הוא עלול להידר שונה בלילות, אך הוא יצור שעשוי לצאת לאוויר עולמנו ולשנותו. הורגלנו בחרדה לבטחון ישראל, אין להשתחרר ממנה. אך ייתכן ובסעם הראשונה נטעם — הורים יהודים והורים ערבים, עם מצרי עתיק יומין ועם יהודי שבע תלאות — סעם חדש שלא ידענו כמותו קודם לכן. סיסמאות של חזון נמלץ ייהפכו לאנשים ונשים במציאות חדשה. ייתכן שבמקום מזרח־תיכון של גדרות תיל יקום מזרח־תיכון של גבולות פתוחים. במדבריות שהיו שדות קטל עשויים לצמוח שדות קמה של שכנים.

— הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפ-דייוויד (דיון) (פרס, י. שמיר, שילנסקי, לורד);
דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת ליושב-ראש בית-הנבחרים האוסטרלי (י. שמיר); מסמכים
שהונחו על שולחן הכנסת (י. שמיר, לורד, ארבל-אלמוזלינו); חוק לתיקון פקודת מס הכנסה
(מס' 33) (י. שמיר, פלומין) —

דב שילנסקי (הליכוד):

. עדיין אינני יודע איך אתה מצביע.

מוזכר הכנסת נ. לורד:

כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את צאת נשיא המ-

דינה)

היו"ר י. שמיר:

תודה.

ג. דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת ליושב-ראש בית הנבחרים האוסטרלי

בהצלחה בבעיה הדימה לזו המוכרת לנו היטב ואשר נתכנסו ואנו מתנסים בה; כשר העבודה קידם את ההכשרה המקצועית ועשה רבות כדי להקל על תנאי העבודה של העובד בלחצים של חברה תעשייתית מדורגת; כיושב-ראש הפארלאמנט הוא שוקד להמשיך ולפאר את המסורת הפארלאמנטארי-הדמוקראטית של אוסטרליה. רבים ומגוונים איפוא הנושאים אשר יש לנו עניין משותף בהם, ואני מקווה שגם בימים אלה יעלה בידנו לקיים עמו דיונים בכל הנושאים האלה וכן בבעיות השעה הבערות של אזורנו אנו.

סר בילי סנידן אכן מגיע אלינו בשעת הרת גורל ואין לי ספק שבשובו לארצו ישא בלבו את זכר הימים האלה שבהם נדרשת הכנסת לקבל החלטות גורליות על-פי כל כללי הדמוקרטיה. בשם הכנסת כולה ובשם העם בישראל אומר לאורחנו הנכבד ולנלווים אליו: ברוכים הבאים, בואכם לשלום וצאתכם לשלום.

חברי הכנסת, בזה אנו מפסיקים את הדיון. המ-
שכו יהיה בישיבה הבאה ביום רביעי בשעה 10:00 בבוקר.

ג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

גרת לכריחת חוזה שלום בין מצרים ובין ישראל.
לקריאה ראשונה מטעם הממשלה: חוק לתיקון
פקודת מס הכנסה (מס' 33), תשל"ח-1978.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

מותר לדעת מה יש במכתבים? המכתבים, אדוני
היושב-ראש, אבל איפה המכתבים?

ד. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 33), תשל"ח-1978 *

(קריאה ראשונה)

סנן שר האוצר י. פלומין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודע לעובד-
דה שלאחר הדיון שהופסק זה עתה אין הנושא שאני
מביא עומד בפרספורציה המתאימה. אבל אין להימלט
מהעובדה שבנוסף לדברים הגדולים והחשובים שא-

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אל פני
הכנסת נסתכל בעיניים פקוחות. תיארתי ללא כחל
וסרק. אל מסכת המחללים — בלב דואב אבל גם
בידיעה שאי-אפשר לשנותם. אל תקוות השלום —
באמונה יהודית מכרעת. בסופו של דבר לכך אנו
חותרים כולנו.

היו"ר י. שמיר:

תודה.

היו"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, נמצא אתנו היום יושב-ראש בית-
הנבחרים האוסטרלי, סר בילי סנידן, בשם הכנסת
כולה הריני מברך אותו מקרב לב לרגל ביקורו הרא-
שון בארצנו.

על אף הריחוק הגיאוגרפי קרובה אלינו אוס-
טראליה קירבה רבה למן הימים הגורליים ערב הקמת
המדינה ועד ימינו אלה. זכורים החיילים האוסטרא-
ליים שלחמו במזרח-התיכון בעת מלחמת העולם הרא-
שונה ובעת מלחמת העולם השנייה, וידעו לרכוש
את לבנו בפתיחותם, בלבביותם, בגישתם הבתי-אמ-
ציתת אל כל אדם ואדם יהא מעמדו אשר יהא. אוס-
טראליה העניקה תמיכה למדינת ישראל אף בימים
קשים; ואפילו נתגלעו חילוקי דעות מדי פעם תמיד
ידענו שאוסטראליה שותפה לנו בערכי היסוד של
חירות הפרט ושל משטר דמוקרטי.

סר בילי סנידן מגלם באישיותו את הטוב והנאצל
שבחוויה האוסטראלית. בשלהי מלחמת העולם השנייה
שירת בחיל-האוויר האוסטראלי. כשר המשפטים קידם ח-
קיקה הבאה להגן על הפרט, להבטיח את זכויות הצרכן
ולנהיגה הליכות מסחר מתקנות; כשר ההגירה עסק

היו"ר י. שמיר:

נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן
הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורד:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע
כי היום הונחו על שולחן הכנסת: א. מסגרת לש-
לום במזרח-התיכון שהוסכם עליה בקמפ-דייוויד; ב. מס-

היו"ר י. שמיר:

לפי בקשת הממשלה אנחנו ניגשים לסעיף נוסף
בסדר-היום: חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 33),
תשל"ח-1978, קריאה ראשונה. את החוק יביא סגן
שר האוצר יחזקאל פלומין.

שנתבקשתי על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסה, חבר-הכנסת יצחק ברמן: ועדת הכנסה בישיבתה היום החליטה בהתאם לסעיפים 87(ג) ו-99 לתקנון לשחרר מחובת הנחה מקדמת על שולחן הכנסה לפני כל הקריאות את החוק לתקנון פקודת מס הכנסה (מס' 33), תשל"ח-1978.

רשות הדיבור לחבר-הכנסה טובי, ואחריו — לחבר-הכנסה משל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו נתמך בהצעת החוק. מה שמוצע הוא נכון, צודק והגיוני. אני רוצה לחזור על מה שהערכנו בהצעת החוק הקודמת והשווה להצעה זו בעניין התאמת מדרגות המס באופן חד-פעמי. אנחנו חוזרים ושואלים: מדוע שוב באופן חד-פעמי? סגן השר אמר שזה קשה, שזה לוקח הרבה זמן —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

השאלה כמה זמן תימשך תקופת השלום.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): — כדי לעדכן זאת באופן קבוע. אבל אני חושב שזה יותר קשה לציבור הפועלים, לשכירים, להיות תלויים תמיד בהתנאות הממשלה או ביזמתה כדי לעדכן זאת שוב באופן חד-פעמי.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אני רוצה להעיר, לא אמרתי שזה עניין של זמן. אמרתי שזה קשור ביכולת כספית לעשות את המהלך הזה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה חמור עוד יותר. זאת אומרת שאין לממשלה כוונה להציע זאת באופן קבוע, אפילו באופן חד-פעמי. זה עושה את ההערה הביקורתית שלנו עוד יותר בתוקף, והתביעה שלנו, שזה יהיה סידור קבוע ואורטומטי ולא רק לפי שיקול-דעתה החד-פעמי של הממשלה, מודגשת עוד יותר.

הערה שנייה: מדוע התאמת הקיצבה צריכה להיות עשות פעמיים בשנה, כאשר האינפלציה ומדד היקף קופצים ועולים בכל חודש? מדוע לא ייעשה הדבר כחלק קבוע מהחיים הכלכליים שלנו בחוקף מדיניות הממשלה? אין להשאיר מצב כזה, שהאינפלציה והריק אכילים בכל פה ברמת ההכנסה הריאלית של העובד, ואילו העידכון וההתאמה יהיו רק אחרי שישנה חודשים, ובינתיים במשך ששת החודשים האלה היוקר עולה באחוזים ניכרים, לפעמים עשרות אחוזים בעליית המדד שהמועל והשכיר מפסיד אותם מפני שאין התאמה פעם בחודשים או פעם בשלושה חודשים. ההערה השנייה היא שלא רק פעם בחצי שנה אלא כל חודשים או כל שלושה חודשים צריך להיות עידכון, כאשר קצב האינפלציה ועליית מדד היוקר הוא כפי שהוא היום, ואין סימן שהקצב יואט.

הערה שלישית. אני שאלתי שאלה, אדוני סגן השר, והדברים הם לא כליכך ברורים. בדברי ההסבר כתוב: "שר האוצר קבע בתקנות בשנת 1976 כי תיקורת ההכנסה וההנחות הסוציאליות יותאמו ל-70% מעליית המדד החל משנת המס 1976 ואילך". וב-

נחנו עומדים כעת בעיצומם אסור לנו להתעלם מן השיגרה והעשייה היומיומית. ולכן אני חייב למלא גם חלק זה של העבודה ולהציע לחברי הכנסה לקבל בקריאה ראשונה את החוק לתקנון פקודת מס הכנסה (מס' 33).

כזכור, בעקבות הרפורמה בשנת 1975 הוצמדו מדרגות המס וההנחות הסוציאליות בשיעור של 70% מעליית המדד. באפריל 1978, במסגרת תיקון מס' 29 לפקודת מס הכנסה, עשינו מהלך של תיקון ההצמדה באופן חד-פעמי כדי להחזיר במעט את אשר כירסמה האינפלציה של ה-30% שהיתה בין 1975 ל-1978. גם הפעם, לקראת עידכון מדרגות המס ועידון כוח ההנחות הסוציאליות שאמור להיכנס לתקפו באוקטובר 1978, גם הפעם אנחנו מציעים מהלך חד פעמי של עידכון מדרגות המס ועידון ההנחות הסוציאליות בשיעור של 100% במקום 70% בלבד.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): זה כולל את תקרת ההכנסה המוכה ממס?

סגן שר האוצר י. פלומין:

בשיעורים גבוהים יותר של מדרגות המס. במ"ל לים אחרות, במקום שהדרגה הראשונה היתה 25%, ונקבעה בשיעור של 70% מעליית המדד, היא תיקבע עכשיו בשיעור 100% של עליית המדד, וכך גם הדברים האחרים. המהלך הזה עשוי להסתכם בהפסד הכנסות לקופת האוצר ב-200 מיליון לירות בשנת המס הנוכחית. אנחנו עושים את המהלך הזה בידיעה והכרה כי למרות מצוקת התקציב, שהיא מצוקה רצינית ומשמעותית, מצוקה שעשויה להיות חמורה שבחיים נוכח המהלך שדנו בו זה עתה, למרות זאת אנחנו מציעים את המהלך הזה, וזאת כדי לתרום תרומה משמעותית, תרומה של ממש, שתאפשר לציבור השכירים על אירגוני השונוים להיכנס להסכם עם המוע"בדים, והממשלה בכלל זה, במסגרת המדיניות הועדת השרים לענייני שכר וועדת השרים לענייני כלכלה.

אנחנו סבורים שהמהלך הזה ישמור על רמת ההכנסה הנקייה של העובד ויביא לגידולה בשיעור 5%-6% ב-1978. הוא יאפשר לאירגוני העובדים להצטרף להסדר שקבענו בשעתו במסגרת החלטות הממשלה.

הייתי שמח אילו הייתי יכול להציע לכנסת הצעת חוק שתקבע דרך קבע הצמדה של 100% במדרגות המס. לדאבוני עדיין איננו יכולים להתחייב שנוכל לעשות הצמדה מלאה בשיעור של 100% של מדרגות המס גם לעתיד. אנחנו עושים מהלך זה כרגע באופן חד-פעמי לרגל ההתאמות של אוקטובר. אם יסתייע בידינו הדבר בעתיד, ודאי נעשה זאת בנפש חפצה אבל, כאמור, בשלב זה איננו יכולים אלא לעשות את המהלך באופן חד-פעמי.

אני מבקש להעמיד את הצעת החוק להצבעה לקראת העברתה לוועדת הכספים של הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היח"ר פ. שינמן:

הדיון בנושא זה הוא אישי, במסגרת של עשר דקות.

אני רוצה לקרוא לחלטה של ועדת הכנסה כפי

אותו הגיון שהסכמת לו באפריל צריך להיות תקף גם באוקטובר. למה לא לעשות תיקון בסיסי? למה לא להחליט שדרגות המס באופן קבוע ישונו ב-100% בעת תשלום תוספת היתוך?

לחילופין אני מציע לך, לאחר שדיברתי היום עם שר האוצר, שתמצא דרך שבעת שבאים למשא ומתן עם האוצר תהיה אפשרות של שינוי בלי להגיש בכל פעם שינוי בסיסי של חוק בכנסת. הדבר ימים האלה הם דברים שוטפים, ואתה הכרת כבר מעל הבמה הזאת בצורך בהתאמת מדרגות המס במאה אחוז כדי לא להגיע לכירסום מהותי ולתסיסה מיותרת. אין ספק שמההצעה, שהיא הצעה טובה באופן טוב, צריך ללמוד גם על החודשים הבאים. לחיי לופין אני מציע שתמצא דרך שלא נצטרך להביא מדי פעם תיקון, בסיסי בחוק בכנסת אלא על יסוד הסכם, ואולי תקנות, אפשר יהיה לתקן את מדרגות המס. זאת אמרת לי בחודש אפריל.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לאחרון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי את רשות הדיבור רק כדי להעיר הערה אחת. אני תומך בהצעת החוק שהביאה הממשלה. אני חושב שרצוי כי לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית של הצעת החוק תיתוסף הוראה בעניין ההצמדה של ההוצאות הרפואיות המותרות בניכוי. אין שום סיבה מדוע לא יהיו כללי ההצמדה לאינדקס, בשיעור שתקבע הכנסת, גם על הוצאות אלה.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח דווקא בהערה להערתו של חברי הכנסת אמנון רובינשטיין. אני שמח שהוא הביא את הדבר לתשומת ליבי ואני מוכן לבדוק אותו. אינני יודע אם נוכל לעשות זאת במהלך עבודתה של ועדת הכספים בחוק הזה, כיוון שרצויים לעשות את העבודה בצורה מאוד מזורזת כדי שהכנסת תספיק לאשר בקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק הזאת מבעוד מועד. אבל אני יכול להבטיחך שהנושא ייבדק, ואם לא הפעם — נבדוק את הנושא לקראת אפשרות חקיקה נוספת.

להערותיו של חברי הכנסת משל אני רוצה לומר: אינני חושב שהרבה עובדים מגיעים לדרגה של 60% מס, שהרי — — —

ירוחם משל (המערך):

מחצית העובדים הגיעו לדרגה של 40% מס.

סגן שר האוצר י. פלומין:

תרשה לי להיות מסופק בכך, אם נכונים הנחונים על השכר הממוצע במשק המסתכם בששת אלפים וכמה מאות. ההכנסה הזאת נמצאת עדיין בתחומי ה-25%, ולואו התיקון שאנחנו מציעים בגדר 35% מס נמצאות הכנסות עד 12 אלף לירות, כך שנראה לי שמספר העובדים הגולשים לדרגת המס מעל 35%,

המשך דברי ההסבר כתוב: "הסכומים המתואמים מת-ייחסים לתקרת הפטור ממס לנכה (סעיפים 1(1) ו-2(2) פטור למענק פרישה ומוות (סעיפים 1(3) ו-4(4)), פטור ממס להנחות, לארוחות ולמתנות ממעביד (סעיף 1(5)), תקרת הפטור לקצבה (סעיף 2), תקרת הגי' כוי המותרת לחברת מעטים המשלמת מענק פרישה או מוות" אבל לא כתוב שזה מבטל מה שנקבע בתקנות. זאת אומרת שתקרת ההכנסה — — —

סגן שר האוצר י. פלומין:

אולי תמשיך ותקרא הלאה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): "הגדלת ההכנסה המזכה לעניין סעיף 47 לפקודה (סעיף 4) והגדלת תקרות ההכנסה (סעיף 5)".

סגן שר האוצר י. פלומין:

סעיף 5 מתייחס לתקרת ההכנסה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אני מודה על ההסבר. אני חוזר ואומר, שצריך לעשות את זה באורח קבוע ולא רק פעם בחצי שנה.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת משל, ואחריו — לחברי הכנסת רובינשטיין.

ירוחם משל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מוצא לנכון לציין קודם-כול, ששר האוצר עמד בהבטחתו שמדרגות ההכנסה ישונו באפריל ובאוקטובר ב-100%. עד הרפורמה במס היתה תוספת היתוך פטורה לגמרי ממס, ואנחנו עדים כעת לכירסום בלתי פוסק בהכנסות העובדים אם השינוי במדרגות המס הוא רק ב-70%. למשל, אם תוספת היתוך המשתלמת היא רק 70% וההתייקרות באוקטובר היא 18.5%, הרי אם מדרגות המס לא ישונו באוקטובר, אין ספק שקבוצות שונות של עובדים יגיעו לאט לאט לדרגת המס הגבוהה. איפה הצדק? למה לעשות את השינוי

באופן חד-פעמי?

מכביד עלי מה שכתוב בדברי ההסבר: "למען הסר ספק נקבע כי תחולתו של החוק המוצע היא לגבי התאמת הסכומים בחודש אוקטובר 1978 בלבד (סעיף 6)". אתה הסברת שהדבר הזה יכול להשתנות. כשהגשת את התיקון בחודש אפריל אמרת לי שבתקונים להבא לא יהיה צורך מדי פעם לשנות חוק בסיסי. זאת אמרת לי והבאת לעזרתך את היועצת המשפטית של משרד האוצר. אני שואל עכשיו שאלה לאחר שרק באפריל אתה הבטחת שמבחינה תחקיתית לא יהיה צורך בכל פעם לשנות באופן בסיסי את החוק. אתה יודע היטב, בנקודה זו אין לי ספק בידיעתך המעשית בנושאים אלה, אנחנו ה'בנו גם לפניך וגם לפני שר האוצר עובדות המלמדות שאם לא נשנה את מדרגות המס במאה אחוז, הרי נגרם בעצמנו לתסיסה חברתית. כבר הגענו לכך שאם קודם שליש מהעובדים הגיעו לתשלום מס בשיעור 40% הרי עכשיו מגיעים לכך כבר מחצית העובדים. אם לא נפסיק את התהליך הזה נגיע גם ליותר מזה.

תוברת מ"א, ישיבה קמ"ה, כ"ג אלול תשל"ח (25 ספטמבר 1978)
— חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 33) (פלומין, משל, שינמן) —

קנות, זה היה צריך להיות תיקון של קבע. ולא היה בכוונתנו לעשות את התיקון הזה תיקון של קבע. על כן נאלצנו ללכת בדרך של חקיקה ראשית. התוצאה היא אותה תוצאה: מילוי כל מה שהוסכם בנושא זה, כפי שחבר הכנסת משל ציין בתחילת דבריו. היו בעיות של טכניקת חקיקה. אני רואה כל הבדל וכל נפקא מינה אם היינו הולכים בדרך של תקנות או בדרך של חקיקה ראשית. סבורני שדרך של חקיקה ראשית נותנת יותר גושפנקה של הכנסת למהלך הזה, שהרי הכנסת נזקקת לזה גם בקריאה הראשונה וגם בקריאה השנייה ובקריאה השלישית.

הד"ר פ. שינמן: חברי הכנסת, לפנינו הצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים. נצביע.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 33), תשל"ח—1978, לוועדת הכספים נתקבלה.

הד"ר פ. שינמן: חברי הכנסת, אני מודיע שהישיבה הבאה שבה יהיה המשך הדיון על הודעת הממשלה על ההסכמים שהושגו בקמפדייוויד תחתיים, אם ירצה השם, ביום רביעי בשעה 10:00 לפני הצהריים. היו ברוכים. הישיבה נעולה.

הישיבה נעולה בשעה 12:04.

שהיא 45% — — —

ירוחם משל (המערך):

מחצית העובדים מגיעים לדרגת המס הזאת.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אם כך, הנתונים שאתם נותנים על שכר ממוצע במשק אינם תואמים את המציאות.

ירוחם משל (המערך):

לא אנחנו נותנים. הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

לא ייתכן שההכנסה של מחצית העובדים בארץ עולה על 12 אלף לירות. הייתי שמח לו כך היה.

ירוחם משל (המערך):

כולל שעות נוספות.

סגן שר האוצר י. פלומין:

חבר הכנסת כשל, אתה בוודאי יודע ששכר ממוצע במשק כולל את כל ההטבות, שעות נוספות, פרמיות, משמרות לילה ודברים אחרים. יחד עם זאת השכר הממוצע במשק — אינני רוצה להגיד כרגע אם לשמי חתי או לדאבוני — איננו מגיע לסכומים האלה.

הערה נוספת. מדוע בחרנו בדרך של תיקון חוק ולא בדרך של התקנת תקנות? מתברר שמבחינה תחיקתית היתה בעיה. אם היינו מתקינים את הת-